

سه برنامه حمایتی از دانش بنیان ها

حسین بیات، هم به لحاظ عقب ماندگی تاریخی کشورمان از قافله علم و دانش و هم به دلیل اینکه دنیای امروز، دنیای دانش بنیان است، باید از مسیرهایی میان بر به مرزهای دانش نزدیک شویم و در این مسیر، چاره‌ای جز اتکا به شرکت‌های دانش بنیان و کسب و کارهای نوآور نداریم. از این منظر حمایت از کار و کسب‌های نوآور و دانش بنیان باید جزو سیاست‌های کلان کشورمان باشد. رسیدن به چنین سیاستی در گام اول به قانون‌گذاری نیاز دارد. از این رو به سراغ دکتر احسان عظیمی راد، چهارمین منتخب مردم مشهد و کلات در مجلس دوازدهم رفته ایم. او پیش از آنکه به عنوان نماینده مردم برکسی مجلس بنشیند، مدیرعامل یک شرکت دانش بنیان است. از این رو بهتر از هر کسی می‌تواند درباره جایگاه و چالش‌های شرکت‌های دانش بنیان و چگونگی حمایت از آن‌ها بگوید.

از دید شما جایگاه شرکت‌های دانش بنیان در نظام فکری و حکمرانی ما کجاست؟

با این مقدمه شروع کنیم که کشورها برای اینکه بتوانند در وضع و اجرای قوانین موفق باشند و اصطلاحاً رشد و تعالی و پیشرفت و در نهایت رفاه و امنیت را برای مردمشان فراهم کنند، سیاست‌ها، اسناد بالادستی، استراتژی‌ها و راهبردها و رویکردهایی در نظام حکمرانی خود دارند تا به این هدف غایی برسند. اگر این مقدمه را بپذیریم و آن را خروجی یک حکمرانی مطلوب و خوب بدانیم، باید بدانیم که نقش نظام فناوری و نوآوری در رسیدن به چنین خروجی‌ای بسیار مهم است. ضمن اینکه علم، اقتدار آور است. رهبر معظم انقلاب به نقل از نهج البلاغه می‌فرماید: «العلم سلطان من وجده سال و من لم یجده صیل علیه»؛ یعنی علم اقتدار است، هر کس این قدرت را به پنگ آورد، می‌تواند تحکم کند و هر کسی که این اقتدار را به دست نیاورد، بر او غلبه پیدا خواهد شد و شاید اگر برخی کشورهای جهان به زعم بسیاری از مردم ما پیشرفته و قدرتمند هستند و در خیلی از حوزه‌ها دارای سبک هستند، دلیل اصلی‌اش، توجه جدی آن‌ها به همین حوزه علم و فناوری و حمایت‌هایی باشد که از این موضوع دارند. بنابراین موضوع این است که مادر نظام جمهوری اسلامی ایران و در مکتب اسلامی خود به علم و علم‌آموزی توجه ویژه‌ای داریم. رهبر معظم انقلاب سال‌هاست تلاش می‌کنند که توجه به علم و پژوهش و فناوری را هم در اولویت صحبت‌ها و رویکردها و مطالباتشان قرار دهند و هم، فکر مسئولان را به این سمت هدایت کنند تا از نظام نوآوری و فناوری حمایت لازم صورت بگیرد؛ بنابراین اگر فارغ از نگاه دینی و بعد معنوی - که در مکتب اسلامی خود داریم - بخواهیم علت دومی را برای سعادت یک ملت برشمریم، آن علت - که آن هم در ذیل مکتب اسلامی نیز قابل تعریف است - توجه به ویژه به نظام فناوری و نوآوری و مجموعه‌هایی است که در تحقق این رویکرد تلاش می‌کنند. این مجموعه‌ها همان دانش بنیان‌ها هستند.

با این تفصیل شرکت‌های دانش بنیان و نوآور چقدر می‌توانند در مدیریت کشور و شهرهای مان نقش آفرین باشند؟

مجموعه‌های دانش بنیان با تحقیق و توسعه‌ای که انجام می‌دهند، ایده‌های نوآورانه خود را به محصول تبدیل می‌کنند. کار را توسعه می‌دهند و محصولشان را در بازار، قابل رقابت می‌کنند و در نهایت خلق ثروت می‌کنند. در واقع آن‌ها با رویکرد تجاری سازی یک ایده و تبدیلش به یک محصول قابل عرضه در بازار، علاوه بر کارآفرینی و اشتغال‌زایی، زمینه ارزآوری را پدید می‌آورند که برای هر کشوری از جمله کشور ما بسیار حائز اهمیت است. طبق این رویکرد و مسیری که گفتم، وجود و فعالیت شرکت‌های دانش بنیان و فناوری برای یک کشور و برای یک شهر بسیار مهم است و می‌تواند تفاوت و برتری‌ها را نسبت به دیگر کشورها

و شهرها رقم بزند. از این منظر باید بیش از پیش زمینه را برای گسترش و فعالیت آن‌ها فراهم کنیم.

شما خودتان تا چند وقت دیگر به عنوان نماینده مردم مشهد و کلات در مجلس شورای اسلامی صاحب کرسی می‌شوید و به نوعی ابزار قانون‌گذاری را در اختیار می‌گیرید، آیا برنامه‌ای برای حمایت از شرکت‌های دانش بنیان و کار و کسب‌های نوآور دارید؟

در نگاه به مؤسسات فناوری و شرکت‌های دانش بنیان چند نکته خیلی مهم است. نکته اول پرورش و تربیت نیروهای مهارت محور است تا هم نیروی مهارت محور شرکت‌های دانش بنیان را تأمین کنیم و هم اینکه خودشان خالق کسب و کارهای فناورانه بیشتری باشند. معتقدم در مجلس دوازدهم اولین رویکردی که می‌توانیم در قانون‌گذاری یا اصلاح قانون یا حوزه نظارت داشته باشیم، همین تقویت رویکرد مهارت محور در مجموعه‌های آموزشی است. متأسفانه، نظام آموزش و پرورش در حوزه پرورش ذهن‌های خلاق دچار آسیب‌ها و اشکالاتی است. باید در نگاه نظارتی یا با وضع قوانین کمک کنیم تا مجموعه‌های آموزشی در برنامه ریزی‌ها، رویکردها و راهبردهایشان، رویکرد دقیق‌تر خلاقانه را طبق سند آموزش و پرورش داشته باشند. در آن سو، نظام آموزش عالی ما هم متأسفانه در حوزه توجه به کسب و کارهای فناوری و دانش بنیان و از آن مهم‌تر پرورش مهارت محور دانشجویان، دچار ضعف‌های اساسی است. امروز فارغ‌التحصیلان زیادی داریم که قدرت خلق و ایجاد یک کسب و کار مهارت محور را در رشته تخصصی خود ندارند، چون اصلاً مهارت محور رشد نکرده‌اند. تدوین رویکرد مهارت محور در دوازدهم وزارتخانه حساس آموزش و پرورش و علوم، تحقیقات و فناوری اولین برنامه‌ای است که انشا... در این حوزه دنبال خواهیم کرد. نکته دوم حمایت واقعی از دانش بنیان‌ها و فناوری‌هاست که برای کشور کار می‌کنند، نه حمایتی که به ضد حمایت تبدیل شود. در مجلس یازدهم وضع قانون «جهش تولید دانش بنیان» را داریم که شاید قانون خوبی باشد اما در اجرا متأسفانه به بدترین شکل ممکن توسط معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری اجرا شد. دومین برنامه‌ای که داریم اصلاح بخشی از تبصره‌ها و مواد قانون جهش تولید دانش بنیان است و از آن مهم‌تر در عرصه نظارت بر اجرای این قانون است که اجازه ندهیم معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری و صندوق‌های پژوهش و فناوری هر طور که دوست دارند عمل کنند؛ باید آیین‌نامه‌های اجرایی، به معنای واقعی کلمه در چهارچوب حمایت از بچه‌های دانش بنیان باشد. متأسفانه، خودمان با تصمیمات و آیین‌نامه‌های اجرایی

مخرب بسیاری از شرکت‌های دانش بنیان را که تازه شکل گرفته‌اند و در مسیر رشد هستند، وارد دره مرگ می‌کنیم. ایده و محصول شرکت دانش بنیان، زمان می‌برد تا به تولید صنعتی و درآمدزایی برسد و آیین‌نامه‌های نظارتی ما باید دقیقاً در همین مقطع، حمایت ویژه کنند، نه اینکه آن‌ها را دچار آسیب جدی درگیری با وام‌های بانکی و سپردن ضمانت‌نامه‌ها بکنیم. بیشتر شرکت‌ها به خاطر اینکه نمی‌توانند در مسیر حرکت خود به تعهدات بانکی پاسخ دهند، عملاً یا ورشکسته می‌شوند یا در همان ابتدای دست‌ازگاری می‌کشند. سومین نکته تعیین تکلیف وضعیت مالیات و بیمه بچه‌های دانش بنیان است. نمی‌شود بگوییم دانش بنیان‌ها برای ما اهمیت دارند، اما مالیات و بیمه‌شان متناسب با این اهمیت نباشد. باید منطقی، علمی و مستدل و مستند بار و یکدست حمایتی این موضوع مهم را حل کنیم. انشا... همراه دیگر نمایندگان این سه برنامه حیاتی و کلیدی را به انجام خواهیم رساند.

